

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petič vrsta Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12. —, za inozemstvo Din 25. — Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR: Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c. telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 463; podružnica uprave: Kocencova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 288.
Račun pri poštnem čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.561.

Položaj v Italiji sili k odločitvi

Po sodbi francoskih političnih in vojaških krogov je napočil že skrajni čas za likvidacijo italijansko — abesinske avanture

Pariz, 16. januarja v. »Matin« poroča, da v francoskih političnih krogih vse bolj prevladuje prepričanje, da je treba najti za vsako ceno kompromisno formulo za likvidacijo abesinske avanture, ki grozi postati zelo opasna za ves nadaljni razvoj v Italiji. Informacije, ki jih prejema francoski politični krog iz Rima, so take, da naravnost silijo k nagli in uspešni akciji. Pri razpoloženju, v katerem so danes široke italijanske množice, ni mogoče ničesar predvideti za primer, da nastane v abesinski akciji kak neljub obrat, ali pa če bi se fašistično vodstvo v primeru proglašitve petrolejskih sankcij odločilo za kak obupne korake.

V Parizu mislijo, da je treba najti še pred 20. januarjem, ko se sestane svet Društva narodov, formulo za rešitev abesinskega vprašanja, na katero bi lahko pristala tako ženevska institucija, kakor Italija. Položaj je sedaj tak, da je računati s tem, da bo odbor za sankcije sprejel petrolejske sankcije proti Italiji ter določil za pričetek njihovega izvajanja zelo kratek termin. V tem pogledu se ne bo dalo več mnogo kaj do-

seči. Največ, kar bo mogoče, bo odložitev petrolejskih sankcij za nedoločeno dobo. Zaradi tega bodo poskusili Francozi z novimi pomirjevalnimi predlogi, ki jih podpira tudi Belgija s svoje strani na posebno željo Italije, ki je v težjem položaju, kakor se splošno misli. Računati je, da bo to pot Italija mnogo popustljivejša, kakor je bila pri oceni Hoare-Lavalovega predloga, ki ga je Mussolini s svojim govorom v Pontiniji tako gladko odklonil.

Bojevitost fašističnih krogov je zadnje dni v Rimu zelo popustila, odkar so postala poročila z abesinskega bojišča tako redkobesedna. Tudi posledice protisankcijske kampanje postajajo od dne do dne večje. Ljudje postajajo utrujeni ter čisto že tudi nezadovoljni. Zaradi stroge cenzure se širijo najrazličnejše vesti, ki jih ni mogoče kontrolirati in ki vzbujajo med prebivalstvom veliko vznemirjenje.

Mnogo skrbi dela tudi hladno razpoloženje, ki vlada že od nekdaj med maršalom Badoglio in Mussolinijem. Badoglio je bil namreč tisti, ki je pred fašističnim pohodom na Rim izjavil takratnemu predsedniku italijanske vlade,

da je pripravljen v 24 urah likvidirati s fašističnimi krddi, ki so na potu proti Rimu. Da do tega takrat ni prišlo, je zaslug kralja, ki je na ta način preprečil prelivanje italijanske krvi. Znano je tudi, da je bil maršal Badoglio vedno zelo nerazpoložen proti fašistični milici ter vedno zelo hladno ocenil njeno bojno vrednost. V duhu tega razpoloženja je tudi sedaj zahteval od Mussolinija, naj odpokliče fašistične divizije iz Abesinije ter jih zamenja z redno vojsko. Mussolini se je temu odločno protivil. Zaradi sedanjih uspehov Abesincev pa je bil sedaj le prisiljen popustiti ter je tako pristal, da se pošlje v Abesinijo cvet italijanske vojske — eno od alpskih divizij — »Pustertalsko«, ki je že na potu v Afriko. V tej diviziji je tudi nekaj bataljonov alincev, ki so služili v garnizijah ob jugoslovenski meji.

Iz krogov vojaških strokovnjakov v Parizu se širijo že sedaj govorice, da zamore povzročiti predčasna deževna doba, ki je že nastopila, v Abesiniji italijanski vojski tako usodo, kakor jo je prizadejal predčasni sneg v Rusiji Napoleonovi veliki armadi.

pripravljena sodelovati pri gospodarsko-politični izgradnji in obnovi Podunavja. Zato je naravno, da v svojih razgovorih s češkoslovanskimi državniki ne bomo pravljali samo o splošnih političnih vprašanjih, marveč tudi o vprašanjih gospodarsko-političnih stikih med Avstrijo in Češkoslovansko.

Kakor se spominjate je Avstrija l. 1934 podpisala rinski protokol. S tem se je začela znanja politika med kraljevino Italijo, Madžarsko in Avstrijo, ki se je v kem oziru izkazala za koristno. Rinski pakti ne obsegajo nobenega ekskluzivnega sporazuma. Opirajo se na idejo srednjeevropskega trgovinskega prometa. Ta ideja na katero se ti pakti opirajo, ohranja popolno suverenost držav, ki so te pakte podpisale. Prav tako pa se lahko ti pakti razširijo. Če se to zgodi, je treba to pozdraviti ne le v interesu držav, ki sodelujejo pri rinskem paktu, temveč tudi v splošnem interesu Evrope.

Ta splošna osnova avstrijske zunanje politike velja tudi za naše odnose s kraljevino Jugoslavijo. Prirodni stiki, ki nujno sledijo iz osnove mednarodnega sosedstvenega prava v Podunavju, so le predlog počivali, da bi jih bilo mogoče na mogoč prebiti. Vsak korak pa, ki lahko pospeši gospodarsko in splošno kulturno sodelovanje, je vsekakor treba pozdraviti in pospešiti.

Avstrijska zvezna država, ki je vzrasla iz mednarodnega sodelovanja in ki je v ženevski komisiji pomembno branila podobne predloge, mora že radi te svoje preteklosti slediti vsakemu praktičnemu poizkusu, ki lahko popravi napake preteklosti.

Češki komentarji

Praga, 16. januarja. AA. OTK poroča: Listi odklanjajo fantastične komentarje nekaterih tujih listov o obisku avstrijskega kancelarja dr. Schuschnigga, ki prispe v Prago jutri.

»Venkov« opozarja na izjavo, ki ji je dal nedavno teški predsednik vlade Hodža, da je njegova vlada pripravljena sporazumeti se z državami Srednje Evrope, ki so podpisale rinski pakt.

»Prager Tageblatt« pravi, da obiska dr. Schuschnigga ni treba pretiravati. Če bo mogoče doseči sporazum v trgovskem oziru in vzpostaviti poglasje, ki ustreza prirodnim stikom med Prago in Dunajem, bo že veliko.

»Narodni Politika« pozdravlja dr. Schuschnigga kot državnika in želi vzpostaviti gospodarsko sodelovanje med češkoslovansko in Avstrijo.

»Narodni list« poudarja, da je dr. Schuschnigg pristal avstrijske neodvisnosti in da je tudi želja češkoslovanske.

Izgoni novinarjev iz Nemčije

Berlin, 16. januarja. r. V zvezi z izgonom poročevalca lista »Prager Tageblatt« dr. Popperja iz Nemčije, ugotavlja organizacija inozemskih novinarjev v Berlinu, da je bilo doslej v zadnjih dveh letih iz Nemčije formalno izgnanih 12 tujih novinarjev, nadaljnih 20 novinarjem pa nemške oblasti niso hoteli podaljšati dovoljenja za bivanje, tako da so morali »prostovoljno« odpotovati iz Nemčije.

Visoko čsl. odlikovanje slovenskega novinarja

Ljubljana, 16. januarja

Češkoslovanski konsl v Ljubljani g. Mišavsky je včeraj izročil znamenito slovenskemu novinarju, publicistu in književniku Andreju Gabrščeku visoko češkoslovansko odlikovanje, red Belega leva III. stopnje, s katerim ga je odlikovala bratska češkoslovanska republika v znak priznanja in zahvale za njegovo 50-letno delovanje na polju jugoslovansko-češkoslovanskega sblizanja.

Visoko odlikovanje, ki ga je bil dočel senior slovenskih novinarjev, je eden izmed zadnjih aktov, ki ga je izvršil odstopeniški prvi prezident ČSR dr. T. G. Masaryk, ki obenem dokazuje, da je vedno imel v mislih

Andrej Gabršček

one svoje sobore, ki so že pred davnimi leti začeli orati ledino in obdelovati polje, na katerem so pozneje zrastle in se še danes razvijajo naše svobodne nacionalne države. Gabrščekove zveze s Čehoslovaki segajo daleč v preteklo dobo. Ko je leta 1885 senator Ivan Hribar vodil v Prago znani galski vlak, je očeta češkoslovanskega poštarništvu Jana Lega opozoril na mladega Gabrščka, ki je bil že takrat na glasu kot razborit narodni delavec. Tako je Gabršček postal sodrnik raznih čeških listov, zlasti pa vseslovanskih »Kroměřížskih Novin«, ki jih je izdal dr. Kusek. Gabrščkovi članki o Slovincih in njihovih narodnostnih bojih so zbujaali pozornost in so jih redno ponatiskovali tudi petrograjsko »Slavjanskaja Izvestija«, in pariški list »L'Austriche Slave et Roumaine«. Pozneje je Gabršček skupno

s dr. Kusakom ustanovil novo vseslovansko glasilo »Velehrad«, v katerem je zlasti propagiral omladinsko cerkev, zaradi česar je prišlo do hudih spopadov z dr. Masarykom. Ko je Gabršček par let pozneje ustanovil goriško »Soča«, ter nato še Goriško tiskarno in Narodno tiskarno v Pulju, je razvil še večjo delavnost. Izdal je znano Knjižnico, v kateri je izšlo nad 40 del iz češke književnosti, deloma v njegovih prevodih.

Tudi na novinarskem polju je bil Gabršček agilen. Leta 1898 je bil med ustanovitelj Zveze slovenskih novinarjev in je njegovo predvajanje o slovenskih časnikarjih izšlo v posebni knjižnici v češkem jeziku. Sodeloval je na vseh kongresih in je bil leta 1911 odlikovan od pokojnega kralja Petra z redom sv. Sava III. stopnje, pomenje pa je dobil še dva visoka jugoslovanska odlikovanja.

Gabršček je sodeloval na vseh polih slovenske vzajemnosti, bil med organizatorji vseslovanskih kongresov, snoval organizacijo slovenskega knjižništva in bil v vrstah vseh pokretov, kjer je šlo za izvajanje nacionalnih in kulturnih svobodnih našega naroda.

Kot svet nacionalni delavec sededa ni mogel manjkati v sokolskih vrstah. Bil je med ustanovitelj goriškega Sokola in je načeloval vso dobo do svetovne vojne. Bil je tudi njega pregleda s torišča njegovih glavnih dejstev. Umaknil se je na Dunaj, a kmalu so ga avstrijske oblasti imenovale kot veleizdajalca ter ga skupno z jugoslovanskimi in češkimi nacionalisti odšle pa zaporih. Po prenehanju je ostal dolgo vrsto let na Dunaju ter izkoristil dobo zveze, ki jih je imel tako z jugoslovanskimi, kakor češkoslovanskimi politiki in delavci, za to, da je odločno branil interesih obeh držav pred imitiranimi omladinskimi razizmom. Izdal je svojo lastno korrespondenco in tako propagiral našo narodno stvar, tam, kjer je bilo to najtežje.

Tudi pri »Slovenskem Narod« obstaja g. Gabršček svojevrsten jubilej. Leta 1885 je bil prav marljiv sodrnik našega lista. Zaradi dopisa v SL N. 15. januarja 1885 »Od slovenske meje je prišlo do točke tri tridesetne pomote razprave. Gabršček je do prinesel vse dokaze, tako da je morala celotna avstrijska sodišča priznati, kako grobo je avstrijska nemščutarija žalila Slovence. Odkar je bil takrat kotlička senzorja in so v njem nastopili kot priče vse takratni volilni slovenski ljudje.

Zasluznemu narodnemu delavcu in slovenskemu novinarju tudi naše iskrene čestitke!

Danešev jubilej

Ob 35letnici umetniškega udejstvovanja na gledališkem odru

Ljubljana, 16. januarja

K telefonu ga ni bilo mogoče dobiti. Toliko je bil namreč zaposlen s skušnjami, da ni imel časa za razgovor in tudi ni hotel. Naj ga nikari ne vlačimo po »cajtenjankah«, je dejal, saj se nikoli ni silil v ospredje. In skoraj pisano je pogledal, ko sem se pojavil pri njem. Krilil je z rokami, zavihal oči kakor svetnik in se rotil, da Daneš pri teatru nikoli ni nič pomenil, da nima nobenih zaslug za razvoj slovenske gledališke umetnosti, o sebi pa sploh ne ve povedati ničesar. Res sama skromnost ga je bila in tudi Kralj, ki ga je prijazno potprepal po rami ter mu pihal na dušo, ga ni mogel prepričati, da se za tak pomemben jubilej sproti, če ga malo razkričimo.

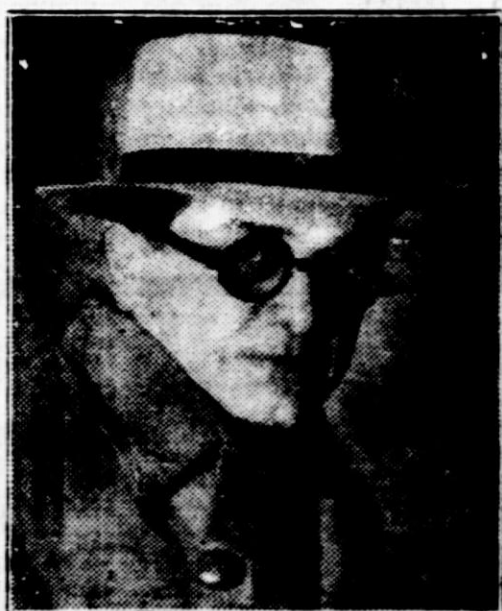
Nemansko je bil trmast, pa mu ni pomagalo. Kar v kot smo ga stisnili in mlo nas je pogledal, toda za silo smo le nekaj izvili iz nje. In sedaj, ko stoji na pragu svojega jubileja, — 35 let že hodi po oderških deskah, — je potrebno, da ga malo razkričimo.

Josip Gradiš — Daneš je Ljubljčan. Da, pristna ljubljanska srajca. Rojen je bil l. 1882 in s 17 leti ga je zaneslo med teaterske ljudi. Pet let je potoval z raznimi gledališkimi družinami po Srbiji in Črni, Prečiji, Milošević ter Ilić so mu dali prve lekcije. Bil je talent in zato ni čudno, če je bil že l. 1904 angažiran pri ljubljanskem gledališču. Še danes se jezi na Aljoško (Na dnu življenja), ki ga je zapeljal, da je ostal zvest gledališču. Saj veste, da mu ni postlano z rožicami...

Iz Ljubljane je odšel v Trst, potem v Maribor in tudi v Osijeku so ga radi sprajali pod sireho Talijanske hrama. V vseh vlogah je bil doma, njegovemu veselumu temperamentu pa so najbolj prijale komične vloge, ki jim je tudi ostal zvest. Ob povratku ga zopet najdemo v Ljubljani, ko je l. 1918 vodil tajiške posle. S pianistom Ličarjem in tenoristom Rijavcem potuje kot impresario po Evropi. Turneja gre po Češkoslovanski, Nemčiji in Angliji. Čez nekaj let da Ljubljani slovo in l. 1927 sprejme angažma v Mariboru. Kakor v Ljubljani si tudi tam osvoji kmalu občinstvo, saj je nedosežen mojster komike. Njegovega »Namišljenega bolnika« ne morejo poslati, a z

»Radikalni kurik je povzročil pravo senzacijo. Pred leti ga je zopet sprejela Ljubljana z odprtimi rokami. Vrnil se je in nam prinesel svoj smeh, svoje veselje in zvrhano mero pristnega, nepokvarjenega humorja.

Za očeta Danilom je Daneš najstarejši igralec, a še vedno je prožen, poln vedri-

ne in duha, da smo prepričani, da ga bomo videli še v mnogih veselih vlogah! Jutri bo slavil g. Daneš-Gradiš jubilej, svojega umetniškega delovanja. 35 let na oderških deskah! Ali je potreben komentar! Upamo, da bo Ljubljana vedela, kaj je njena dolžnost!

Borzna poročila.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih, 16. januarja, Beograd 7.—, Pariz 20.28, London 16. 20, New York 306.—, Bruselj 51.88, Milan 24.50, Madrid 43.08, Amsterdam 208.88, Berlin 123.75, Dunaj 57.—, Praga 12.74, Varšava 57.93, Bukarešta 2.57.

Kupuj domače blago!

Znaki popuščanja?

Mussolini zatrjuje, da ne bo napadel Angležev, Angleži pa poudarjajo defenzivni značaj vojaškega dogovora s Francijo

London, 16. januarja. r. Po vestih iz Rima je Mussolini osebno obljubil Lavatu, da Italija ne bo napadla angleškega brodograja, pa tudi ne zapustila Društva narodov, čeprav bi se sankcije proti njej razširile že na petrolej in druge sirovine.

Današnji »Daily Telegraph« je objavil podrobnosti o francosko-angleškem sporazumu. Informacije angleškega lista imajo, kakor kaže uvod, namen prepričati Nemce, da sporazum nikakor ni v nasprotju z ločarsko pogodbo. Sporazum se nanaša zgolj na primer, da bi Italija zaradi morebitnega razširjenja sankcij na petrolej in druge sirovine napadla angleško brodograjo na Sredozemskem morju. Po tem sporazumu se bo lahko angleško brodograjo posluževalo francoskih pomorskih oporišč, ladjedelnic in dokov. V primeru spopada francosko vojno brodograjo ni dolžno avtomatsko prihiteti na pomoč angleškemu. Določeno je nadalje, da

sme Francija v danem primeru mobilizirati poslednja dva letnika. Ves sporazum ima povsem defenzivni značaj. Predvsem nedoloča splošne mobilizacije francoske vojske in mornarice, na drugi strani pa tudi ne francosko-angleškega vojaškega sodelovanja na drugih področjih.

Admiralski svet je objavil program gibanja angleškega domačega brodograja v času do konca meseca februarja. Brodograji, ki šteje 16 vojnih ladij in sicer dve linijski ladiji, matično ladijo za letala, tri križarke in 10 rušilcev, je že zapustilo svoje oporišče v Angliji. Večina ladij se bo v času od 17. do 22. januarja nahajala v zalivu Bossi, od 24. januarja do 3. februarja pa v Gibraltarju. Nato bodo odplule deloma na Madeiro in Las Palmas, Cadix in Lizbono. Še pred 22. februarjem se bodo spet vse zbrale pred gibraltarsko luko.

Nemčija bo odpovedala lokarnsko pogodbo?

V tem primeru bi moralo Društvo narodov proglašiti sankcije tudi proti Nemčiji

London, 16. januarja. o. Konzervativni »Daily Telegraph« poroča, da diplomatski krog v vsi resnostjo računajo za nemško odpoved lokarnske pogodbe. Po informacijah zunanje ministrstva bi imela ta odpoved najresnejše posledice. Nemčija bi namreč takoj nato z vojaštvom zasedla demilitarizirano porensko ozemlje. Vsekakor bi ta nemška akcija pomenila kršitev 16. člena pakta

Društva narodov, zaradi česar bi se moral takoj sestati svet Društva narodov in sklepati o sankcijah proti Nemčiji. Med Londonom in Parizom se o tem vprašanju doslej še ni razpravljalo. Vsekakor pa je jasno, da bi nemška odpoved lokarnske pogodbe takoj izzvala solidarno protiakcijo zapadno-evropskih veselil.

Kancelar Schuschnigg o svojem posetu v Pragi

Odločno demantira vse vesti o spremembi avstrijske zunanje politike

Dunaj, 16. januarja. AA. Zvezni kancelar dr. Schuschnigg je sprejel pred svojim odhodom v Prago poročevalca agencije Avale in mu dal izjavo o notranjem in zunanjem položaju Avstrije.

Grem za par dni v Prago, kjer bom na povabilo češkoslovanskih industrijcev predaval o srednjeevropskih gospodarskih vprašanjih. Moje potovanje je zasebnega značaja. Razumljivo pa je, da bom pri tej priliki stopil v osebne stike z vodilnimi državniki Češkoslovanske republike. Kombinira-

cije, ki jih objavljajo nekateri tuji listi o tem mojem potovanju, gredo daleč preko cilja. Ne gre za nobeno izpremembo notranje ali zunanje avstrijske politike.

Avstrijska zunanja politika je politika miru! Stremi za ohranitev enakih dobrih odnosov z vsemi sosednimi državami. Če se v sedanjih dobi mnoge glasovi, ki zahtevajo praktično sodelovanje na gospodarskem področju, more ta polja Avstrija le pozdraviti. Avstrijska politika je od nekdaj strela za tem ciljem. Vedno je bila

Zaščita delavskih mezd

Pred kongresom delavskih zbornic — Iz gradiva ljubljanske Delavske zbornice za anketo

Ljubljana, 16. januarja. O priliki kongresa delavskih zbornic, ki bo 26. in 27. t. m. v Beogradu, bo tudi anketa o položaju tekstilnih in rudarskih delavcev ter služinčadi. Ljubljanska DZ se je temeljito pripravila za kongres in anketo. Pripravljenega ima mnogo gradiva o sedaj najbolj aktualnih socialnih vprašanjih. Danes smo posneli glavne misli iz referata tajnika DZ F. Uratnika o zaščiti delavskih mezd.

Zadnja leta so se začele pri nas zniževati delavske meze in se še vedno znižujejo. Znižanje mezd obustilo prizadele delavci tem bolj, ker ni sorazmerno pri vseh delavcih in namestnicah. Meze so se znižale najbolj v gospodarskih podjetjih, kjer je največ brezposelnih. Zaradi nezaposlenih delovnih mezd so vedno večje razlike med maksimalnimi, povprečnimi in minimalnimi mezdami v vseh gospodarskih podjetjih. Tako se dogaja, da se gibljejo meze odraslih delavcev od 90 par do 2 Din na uro ne glede na to, da mora zaslužiti samski delavec najmanj 3 Din na uro za svoje vzdrževanje, za družinskega rednika pa je potrebna meza 7 Din na uro, če živi v mestu.

Normiranje delavskih mezd od strani države je nemogoče in so v praksi sindikalne akcije edini korektiv mezd. Posebno škodljivo je, če državne oblasti vračajo ban. upravam in občinam licitacije, kakor da so meze previseko kalkulirane. Zato se lahko zdi, da se delavska dnevna meza (za 10 urno delo) znižuje od 25 Din na 20 ali celo na 15 Din. Pri javnih delih, financiranih iz pomožnih skladov, je določena maksimalna meza z zakonom in sicer 20 Din tudi v mestih ne le za samce, temveč tudi družinske rednike. V mezdah sporih pogosto zahtevajo delavci in njihove organizacije pa tudi delodajalci državno intervencijo, toda kako naj pomagajo oblasti, če po obstoječih zakonih nimajo možnosti za učinkovito intervencijo. Kljub temu ni treba odklanjati, če v načelu zakonske zaščite delavskih mezd ampak celo težiti za njo. Delovni odnosi se v obstoječih razmerah urejajo s tarifnimi pogodbami in zato je treba zahtevati predvsem zboljšanje zakonodaje o kolektivnih pogodbah. Mnogo bi se dalo doseči že z ma-

lo izpremembo zakona o obrtnih in sicer tako, da bi bile od delodajalske strani pooblaščenke sklepati kolektivne pogodbe prisilne zbirne. Dnevne meze po 8 do 15 Din ne pomenijo samo velike socialne krivice, temveč tudi škodujejo solidnim delodajalcem, ki plačujejo svoje delavce normalno. Posamezni podjetniki tekstilne stroke in celo združbe gradbenih podjetij so se že obračali na delavske zbornice, na jih zaščitijo pred nelojalno konkurenco. Zato bi smeli priškovati, da bi se združbe gradbenih podjetij zavarovale s tarifno pogodbo pred nelojalno konkurenco, ki se kaže zlasti na javnih licitacijah, ko konkurenti, ki s slabšo plačajo delavce, prevzamejo delo po neverjetno nizkih cenah.

Načelno in popolno normiranje višine delavskih mezd in določanje tarifnega sistema od strani države se ni obneslo v drugih državah, pač pa je možna v načelu direktna intervencija oblasti za določitev minimalnih mezd. Ni izvedljiva unifikacija vseh delavskih mezd, a z določitvijo minimalne meze ni določena unifikacija vseh mezd na najnižjo dopušteno mero.

Glavne zahteve za rešitev predmetnega vprašanja, obsežene v resoluciji, so:

Da se olajša sklepanje kolektivnih pogodb, se naj novelizira § 209 t. 2 občnega zakona in sicer tako, da bodo prisilne združbe trgovcev, obrtnikov in industrijske pooblaščenke sklepati kolektivne pogodbe. Ban naj deli pooblastila, da lahko na predlog inšpektorja dela in po zahtevu delodajalca in delavskih zbornic in po neuspešni intervenciji za ureditev delovnih odnosov, predpiše s posebno odredbo, ki naj ima veljavo kolektivne pogodbe po § 209 obrt. zak. spodnja meza mezd, ki se ne morejo ne sme prekoračiti. Pooblastila naj dobi tudi minister za socialno politiko, da lahko izda po zahtevu delodajalca in delavskih zbornic podoben navodila za postopek pri določanju najnižje meze. Izda naj se zakon, da morajo biti določene in izračunane minimalne meze delavcev, zaposlenih pri delih, oddanih na javnih licitacijah. Reorganizira naj se poslovanje inšpekcije dela v smislu zahtev za urejanje delovnih odnosov, kakor govori ta resolucija.

PRIDE!

Kino UNION Pri belem konjičku

Največji slager sezone

Plesni večer Katje Delakove

Zelo lepi, originalni, resnično umetniški plesi so prinesli izjemno vseobčno zadovoljstvo

Ljubljana, 15. januarja. Po izredno izdatni opozoritvi na plesni večer ge. Katje Delakove, ki ima v Ljubljani ugledno plesno solo in se je s svojimi vselej zanimivimi izvirnih domislekov bogatimi nastopi že parkrat predstavila z uspehom, je bilo operno gledališče v ponedeljek zvečer nenavadno dobro obiskano. Večer je privabil mnogo publike, ki jo v operi vidimo le redkokdaj. Dunajski plesni prvak g. Fritz Berger in švicarska ugledna plesalka gđc. Suzi Weber sta bila očividno močan magnet in tudi najboljše gojenke iz šole Katje Delakove so izdatno pripomogle, da je bila vsa prirediteljev resnično prav zanimiva, bogata s strokovno umetniškega stališča, resna in vsega priznanja vredna.

Glavni trije plesalci Delakova, Berger in Weber so pokazali ne le do viske dosegano moderno izrazno plesno, tehniko, nego tudi izredno širino v izboru snovi ali motivov, veliko pestrost v strogi stilizaciji, poeziji, heroičnosti, idiličnosti, tihično folklornost, a tudi mnogo komike in celo groteske. Program se niti v dveh točkah ni ponavljal in je prinašal zmeraj novih izrazov, ki jih je v njih izredni silni, temperamentu in plastiki moral razumeti vsakdo tudi brez teksta. Absolutna muzikalnost fin čut za ritem, okusnost in estetika ter popolna dognanost kretanj rok in nog, pa do skrajnosti iztrenirano telo, ki ne omahne in se ne popavlja v nikakem gibu, usposobljajo te tri plesalke za kreacije, ki so dovršene. Njih ples resnično izraža spremljajočo glasbo, a morda najbolj značilen je bil »Pojoci gong«, ki je s tremi plesalkami izražal naraščajoči, padajoči, včasih jedva v tresljah slin ton udarjenega gonga.

Fritz Berger je s svojim »Tiranom«, »Kmečkim plesom« in »Argentinskim tangom« pokazal plesno mojstrstvo prve

ga reda in žel viharno ploskanje. Kot elastični komični stražnik Godnjač je vnovič imponiral s skoki, elanom in karakterizacijami.

Izredno simpatična, stasita plesalka umetnica je Suzi Weber: v »Gongu« je očarjala z izražanjem trepetajočih glasov, odlična je bila v »Plesu v zelenom Zamestu«, v »Legendi o zlatem cvetju« in v »Polki«.

Posebno zanimanje je vživala Katja Delakova; njeno plesno znanje je veliko, izrazno močno, zlasti v komiki in groteski zmagovito. V domači, groteskno dramatski ločki »Ko so Butalci zastavo razvili« je s svojim originalnim županom in v »Parafrazi modernega plesa« kot kavalirček dominirala s svojo komiko in žela vse obče priznanje. V »Nastopu«, »Modri uri hrepenenja«, zlasti v raistični kitajski lirični legendi »o zlatem cvetju« in prav posebno še v religioznem plesu z otoka Bali je pokazala toliko duševnosti in globoke občutenosti, da ji lahko verjamemo in se poglobimo v vsako njeno kreacijo kot v resnično doživljenost. Delakova je plesna umetnica, nevsakdanjske kvalitete po svoji notranjosti in zunanji izraznosti.

Med gojenkami se je mogla posebno srečno uveljaviti ga. Branka Jeranova, zlasti ljulko »Na bosanskem sejmu«, kakor tudi tovarišice ge. Vida Černe in Slavka Milanič v »Gongu« in »Ognju«, pa Silva Ravnikova in Nora Trudnova z »Butalci na sejmu«.

Solisti kakor skupina gojenk so nastopali v veleokusnih kostumih pri klavirju pa je spretno sodeloval g. Mirko Trost, ki je žel za svoj glasbeni vložek (Grieg) se specijalno pohvalo. Zelo lepi, resnično umetniški plesni večer, je prinesel vseobčno zadovoljstvo.

Fr. G.

PRIDE!

Kino UNION Pri belem konjičku

Slager sezone!

Planica ima tri skakalnice

Ljubljana, 16. januarja

Planica ima sedaj tri skakalnice. Te dni so končali z deli pri preureditvi skakalne ob železniški progi, ki so jo povečali tako, da so na njej mogli skakati nad 60 m in bo torej pripravljena tudi za večje mednarodne tekme. Delo je financiralo nedavno ustanovljeno društvo »Smučarjev Planica«, tehnično vodstvo pa je bilo v rokah priznanega strokovnjaka za gradnjo skakalnic inž. Bloudika.

Skakalnica napravlja dokaj močan vtis in se le malo razlikuje od mamutskih nasproti doma lirije. Toren je omogočil, da ni bilo potrebno zgraditi umetnega zaleznega stolpa. Najvišja točka zaleza sega 90 m od tal. Zalez sam meri 80 m in ima 32 stopinj naklona. Z najvišje točke zaleza je mogoče skočiti 70 m, kritična točka pa je pri 60 m. Obtočaja še dva zaleza, izmed katerih je vsak po 5 m nižji. Most je visok 2,60 m, širok pa 7 m. Doskokišče, ki ima 36 stopinj naklona, je pri mostu široko 8 m in se polagoma razširja do 18 m. Lizek je 100 m dol.

Skakalnica bo takoj uporabna, čim bo zapadel sneg. Prvi bo bodo preizkusili naši olimpijski tekmovalci, ki bodo na njej trenirali nekoliko dni pred odhodom v Garmisch-Partenkirchen.

Snovi se je pripeljal z Norveškega v Ljubljano Oestgaard, trener planiške skakalne šole, ki so seveda še ne bo mogel prevzeti svoje funkcije, ker je na skakalnicah premalo snega, kakor pa pravijo vremenslovci, bomo že proti koncu januarja dobili dovolj snega in takrat se bo lahko otvorila skakalna šola. Zaradi kurioznosti naj še omenimo, da so Norvežani naenkrat izpremenili svoje stališče v pogledu takozvanih mamutskih skakalnic. Sedaj imajo tudi v Reni na Norveškem skakalnico, ki le malo zaostaja za veliko planiško. Preteklo nedeljo je bil pri otvoritvenem skakanju na njej dosežen skok 90 in pol metra. Ni to nič drugega kakor tih priistek, da bodo na letošnji planiški tekmi prav gotovo sodelovali tudi norveški skakalci.

V ELITNI KINO MATICO prideta
GUSTAV FRÖHLICH
RENATA MÜLLER

v vefilimu
L J U B I M C A

Iz Celia

c— Sloviti Praski godalni kvartet (prej Zilka) bo koncertiral v torek 21. t. m. ob 20 v Mestnem gledališču v Celju ter bo izvajal Mozartov kvartet v C-duru, Schubertov kvartet v A-molu in Dvorakov klavirski kvintet. Pri slednjem bo sodelovala znana celjska pianistka ga. Mirca Sane nova. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni K Gorjčarja vdove. Za koncert vlada živahno zanimanje.

c— Umrla je na Teharju v visoki starosti 91 let zasebnica ga. Marija Kvac, mati pokojnega nadučitelja v Smartnem v Rožni dolini g. Itana Kvaca in vdove po profesorju ge. Josipinu Novakove v Celju. V celjski bolnici je umrla v sredo 53-letni železniški upokojenec Jakob Geisler iz Sp. Zreč pri Konjicah.

c— Gasilske čete v celjskem oblišču se bodo na rojstni dan pokrovitelja jugoslovenskega gasilstva kraljeviča Tomislava v nedeljo 19. t. m. ob 8. udeležile službe božje v opatijski cerkvi. Ob 9.30 se bo pričela v celjskem gasilskem domu skupščina celjske gasilske čete.

c— Opozorilo lastnikom psov. Mestno gospodarstvo opozarja lastnike psov, da svoj razglas o občinski taksi na pse. Lastniki psov morajo čim prej, vendar pa najkasneje do konca meseca februarja nabaviti pasje znamke za predpisano letno takso 100.— Din prišteje 4.— Din za znamko, skupaj 104.— Din Strankam, ki take ne bi plačale v predpisanim roku, se bo predpisala taksa v dvojnem iznosu.

Gustav Fröhlich in Renate Müller po do
lgem času zopet med nami kot

L J U B I M C A

Najdba utopljenke

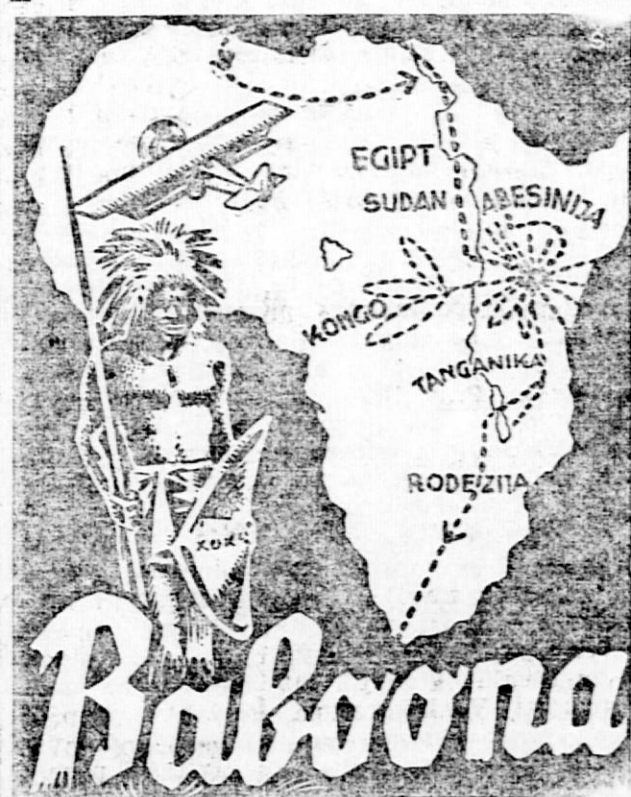
Litija, 16. januarja.

Poročali smo, da so včeraj v Renkah pri Zagorju potegnili iz Save neznano utopljenko in jo pripeljali v mrtvašnico pri SV. Lamberju. Ker so domnevali, da bo najbrž že identična s pogrešano go. Minko Sturzičev, so obvestili njene svinice in je včeraj prišel tja njen tast, ki pa je bil mnenja, da utopljenka ni Sturzičeva. Zato so njeno truplo prepeleli davi v Litijo, kjer bo popoldne najbrž obducirano. Utopljenka je še razmeroma dobro ohranjena. Sturzičeva je skočila že pred 3 tedni v vodo in bi njeno truplo najbrž že razpadalo.

KINO UNION, tel. 22-21

Danes premiera!

Ob 16., 19.15 in 21.15 uri. Največji
ekspedicijski film sedanjosti!
V letalu preko Abesinije
v džunglo Afrike!

Krekodili vodni konji, ošromne črde slonov, levovi! Divja borba paviana in leoparda!

Nevaren strel

Skofja Loka, 15. januarja. Pri krojaškem mojstru Antonu Bobnarju na Godešcu se je zbralo v nedeljo popolne precej mladine, med njo tudi Bobnarjev vajenec Ludvik Uršič. Mladina se je nekaj časa salila, ko je nesreča hotela, da je opazil vajenec Uršič pod mojstrovno muzo puško - floberlovko. Ni si dal dvakrat reči in že je bila puška v njegovih rokah. Hoteč se pošaliti je nameril cev proti deklaraciji v trdni veri, da ni nabasana. Komaj pa je dobro pritisnil na petelina, je odjeknil strel, v istem hipu pa tudi bolesten vzklík. Kroglja je zadela 15 letno sosedovo služkinjo Marijo Ingliščovo pod desnim ušesom v vrat in obličala v Skofjo Loko, ki je nudi nesrečni mladenič prvo pomoč, nakar so jo odpeljali v ljubljansko bolnico.

Razburljiv napad

Stara Loka, 15. januarja. Potniki, ki so se vozili snoci z Jesetovim avtobusom v Selško dolino, so bili priče dokaj razburljivega prizora. Ko je namreč privozil avto od Stare Loke dalje proti Vetrinju in zavozil skoro do soteske pod Ljubnikom, se je naenkrat znašlo v odvratni močni luči sredi ceste moško kolo. Avto so ustavili in ker ni bilo nikogar, so kolo nalozili na voz. Toda le malo časa so vozili, ko so našli še klobuk in potem še čepico, oboje seveda na cesti... in nikjer nobene ga človeka. Čudne najdbe si niso znali razložiti, dokler niso privozili do Janeza S. ki

Nujna potreba povečanja živilskega trga

Trg je mnogo premajhen ter ne zadošča niti najskromnejšim potrebam

Ljubljana, 16. januarja.

Ljubljanski živilski trg čaka že dolgo desetletja na primerno modernizacijo in ureditev. Listi so že mnogo pisali o raznih načrtih, vendar pa je ostalo vse pri starem in je trg danes z malimi izpremembami še vedno tak, kakršen je bil. Povsod na trgu pomanjkuje prostora in vada tam zlasti ob sresah in sobotah prava gneča. Kupujejo občinstvo se komaj preriva med stojnicami in klopmi, branjeve in kmečke prodajalke pa se s svojo robo stiskajo na skromnih prostorih, kjer komaj najdejo dovolj prilike za potrebo svojih odjemalcev in odjemalk.

Tržni prostor se je sicer razširil tja za smenišče na eni strani, kjer prodajajo v prvi vrsti mečne izdelke, ter na drugi strani do Kopitarjeve ulice in pred bivšo Mahrovo hišo na Krekovem trgu, vendar to dosti ne zaleže in prav nič ne razbremeni središča trga. Kaj malo se pozna tudi to, da obstoja trg tudi pri Sv. Jakobu, ker se vpletava le počasi, saj hodijo vse prodajalke, kar tudi kupovalke vedko raje na glavni živilski trg, kjer ima

jo več izbire.

Prav nič ne pomaga nobeno ejucanje in samo polovčarski poizkusi za odpravo zadrege na našem trgu. Tu se bo treba energično lotiti širokopoteznije ureditve, in razširitve trga, če naj tudi v bodoče obstoja tam, kjer je. Na vsak način se bo moral razširiti prostor ob Ljubljani za mesarskimi stojnicami, za katere do oča eden izmed načrtov, da bi bile zidane, hodnik med obojema vrstama pa pokrit. Mnogo bi pridobili prostora, če bi se izvele naert, da se v gotovi dolžini pokrije Ljubljana z betonsko ploščvijo, ker bi potem segal trg lahko tudi na nasprotno stran, na Sv. Petra nasip. Stroški za izvedbo tega načrta bi bili sicer precej veliki, vendar tudi v pogledu denarnih žrtve pa menda niso tako neizvedljivi, kakor rado tožijo.

Zadeva regulacije ljubljanskega živilskega trga prav gotovo ni taka, da bi se dala venomer odlašati, marveč bo treba končno definitivnih sklepov in izvedbo. Morda se bo lotil stvari novi ljubljanski mestni svet.

Boleznica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 16. januarja katoličani: Marcellin

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Mladost za dena
Kino Ideal: Tarzan neustrašni
Kino Sloga: Dantjev pek
Kino Union: Baboona
Kino Siska: Ni. Vis. postrešek
Ljubljanski Sokol občni zbor ob 19.30 v društveni mali dvorani, Narodni dom.
Društvo »Pravnik« predavanje g. dr. A. Munde ob 18. v justični palači, dvorana št. 79
Glorivore umetniške razstave Slavka Tomerlina ob 18. v Jakopičevem paviljonu.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Rahovec, Kongresni trg 12 in Nada Komolar, Viš — Tržaška cesta.

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 16. januarja: zaprti (Generalka).
Petek, 17. januarja: Pesem s ceste. Premiera. Proslava 35 letnice umetniškega udejstvovanja Josipa Gradiša - Daneša, Izven.
Sobota, 18. januarja: Moliere. Red B.

Opera

Četrtek, 16. januarja: Carmen. Gostuje Marij Simenc. Red Četrtek.
Petek, 17. januarja: zaprti.
Sobota, 18. januarja: Madame Butterfly. Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.

Vremenski pregled

Jugoslovenskega zimsko-sportnega saveza in zveze za tujski promet dne 16. januarja
Rateče—Planica: — 3 C, barometer pada, visoka megla, 10 cm srenja.
Kranjska gora: — 3 C, barometer pada, visoka megla, 10 cm srenja.
Vršič, Krnica, Tamar: 25 cm srenja.
Bistrica—Boh. jezero: 0 C, zelo oblačno, mirno, snega ni.
Bled—Jezero: — 3 C, oblačno.

Planina Vogel po stanju 15. jan.: — 3 C, veter severozapadni, v dolini megla, na planinah jasno. Smuka idealna.
Planina na Kraju po stanju 14. jan.: — 3 C, jasno, snega 160 cm, v solčnih legah srenjast v senci pršič. Smuka prav dobra.
Pokljuka po stanju 15. jan.: — 4 C, oblačno, mirno, 30 cm snega, na površju suh. Smuka prav dobra. Skakalnica uporabna.
Krvavec po stanju 14. jan.: — 4 C, oblačno, mirno, sneži, pršič. Smuka prav dobra.

Iz Višnje gore

Smrt stare Koranine. V ponedeljek je umrla na Peščeniku pri Višnji gori posestnik Zaje Ignac, po domače Kunškov Nace. Delaven in trden je bil do zadnjega. Star je bil 81. let. Naj počiva v miru, preostali sorodnikom naše sožalje.

Slabo obiskan sejem. V ponedeljek je bil običajni sejem na Krki. Živina so sicer mnogo prignali, kupcev pa je bilo malo. Za pitane vole so ponujali 2,50 Din za kg žive teže, slabšo živino pa morajo dati kmetje skoraj za vsako ceno. Ker je bila letina krme slaba in ljudje nimajo denarja, morajo pač prodajati, da ne gredo na seštra na boben. Zato kmetje vedno bolj propadajo.

Pomlad na Dolenjskem. Telah in marš. tice že povsod poganjajo in na sadnem drevju se napejajo popki. Če bo še nekaj časa tako tople, bo imelo zle posledice. Naš kmet je itak živi v veliki stiski in b' bila prežgdnja pomlad, ki ji sledi neizogibna slana, naravnost katastrofa zanj!

veofilim L J U B I M C A

bo umetniška in zabavna senzacija

PRIDE!
KINO SLOGA

Gustav Fröhlich

Ljubljene filmske publike
v prekrasnem, napetem in zanimivem filmu:
„Na vele mestni straži“

DNEVNE VESTI

— Društvom in organizacijam. Uprava ljubljanskega veleposlaništva vab: vsa naša društva, stanovske, kulturne, sportske in gospodarske organizacije, da svoja zborovanja, ankete, izlete in prireditve do 30. januarja, ki bodo imeli letošnji spomladanski veleposeljem, namreč med 30. majem in 11. junijem Obvestila o posameznih prireditvah naj se pošljejo uradu veleposlaništva v Ljubljani.

— Diplomirani so bili na pravni fakulteti naše univerze Koba Božidar, sin pokojnega Ernesta Kobeta iz Ljubljane, Vlado Marjan in Gajnc, Suler Anton iz Boyca, Cestitamo!

— Preložitev skupščine dramskih avtorjev. Glede na prošnjo 60 letnice prof. Milana Bočoviča je glavna skupščina Uruženja jugoslov. dramskih avtorjev, ki bi morala biti 19. jan. t. l. v Beogradu, preložena na 25. in 26. januarja.

— Mestrovic spomenik rumunskemu državniku Bratjanu. Naš sloviti umetnik Ivan Mestrovic bo izdelal spomenik za pokojnega rumunjskega državnika Joana Bratjana. Spomenik sta naročila pokojnikova vdova in poseben odbor. Mestrovic bo v Zagrebu napravil model in ga prepeljal v Split, kjer ga bodo izklesali iz granita iz Jablanice. Spomenik v nadnaravni veliki sti bo težak 35 ton, izgotovljen bo do prve polovice l. 1937. Za spomenik bodo izsekali 50 ton težak granitni blok, ki bo največji, kar jih je bilo doslej izsekanih v Jablanici.

— Delo dobre. Borza dela v Ljubljani sprejme takoj mizarja za zobotecnice, potnik za prodajo copat, ključavničarskega poslovođa, krojača, raznašalca kruha, 2 privoženostna potnika za reklamne svrhe, 2 strojna čevljarja, mizarja.

Iz Ljubljane

—lj Hišni posestniki in upravitelji hiš, ki so prišlepeke za prostovoljni davek po Din 1, — od sobe za dobo 3 mesecev že pobrali od svojih strank in pobrani denar osebno izročili pri mestnem socialno-političnem uradu v Mestnem domu, so imeli priložnost prepricati se na lastne oči, kakšen je naval prisilcev na razne referate zlasti brezposelnih, ki jih je privedla vladajoča brezposelnost od tega, da so brez zaslužka, brez hrane zase in svojce, potrebni obleke, in ki jim grozi tudi deložacija, ako ne dobe vsaj nekaj podpore, da poravnajo dolžno stanarino. Zato ponovno prošimo vse hišne posestnike in upravitelje, ki se niso pobrali pri svojih strankah tega prostovoljnega davka, da to store in tako pripomorejo mestnemu socialno-političnemu uradu do potrebnih sredstev za ublažitev revščine, ki jo povzročata brezposelnost in vsi drugi spremljevalci vladajoče krize.

—lj Preiskava materije iz Rentgenovimi žarki bo 7. predavanje, ki ga priredi Prirodoslovno društvo v soboto 18. t. m. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Govoril bo univ. asistent F. Peterlin. Vsi, ki se zanimajo, se vabijo k čim številnejši udeležbi. Pričetek ob 18.

—lj Škerjančev IV. godalni kvartet je bil komponiran spomladaj lanskega leta na željo in po naročilu Prškega (Zikovega) kvarteta, kateremu je posvečen Obstoji iz dveh delov: Adagio in Scherzo. Prvi stavek v prvi, kombinirani sonatni formi, drugi v Scherzo obliki Delo se izvaja prvič na koncertu Prškega kvarteta v Ljubljani v petek 17. t. m. ob 20. V vrsti Škerjančevih komornih del je to IV. godalni kvartet, III. je Sonata da camera, ki je bil prav tako prvič izvajal od Prškega kvarteta leta 1927 na raznih koncertih v Jugoslaviji na Češko-slovaškem in drugod. Prodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

—lj Rezervni oficirji (poročniki in po činu starejši podporočniki) pehote, artiljerije, konjenice in inženjerije, ki se žele pripravljati za kapetanski izpit, naj to sporočijo do 24. t. m. na naslov ljubljanskega pododtara. Tečaj bo pod vojaškim vodstvom in vojaškimi predavatelji. Trajal bo od februarja do konca aprila tedensko dvakrat v večernih urah. Pismene ali ustne prijave in podrobnosti pri pododtarnem Uruženju rezervnih oficirjev v Ljubljani. Kongresni trg 1/II. Uradne ure vsak torek in petek od pol 18. do pol 19. ure

Z. K. D.

Pride vesela opereta

Noc pred poroko

—lj O usodi ljubljanskega Pokojniškega zavoda v zvezi z razširjenjem obveznega Pokojniškega zavarovanja nameščenec na vso državo bo govor na javnem zborovanju nameščenecv ki ga priredi Zveza društev privatnih nameščenecv in dvorani Pokojniškega zavoda, palača Nebotičnik, vhod poleg bolniške blagajne TBPD Gajeva ulica 5. Vabljeni priv. nameščeneci in nameščenke — nečlani.

—lj Praški kvartet, gg. Svejda, Berger, Černy in Večtomov je znan po vsej Evropi kot koncertni faktor, ki je povsod upoštevan kot eden najznamenitjših godalnih kvartetov. Posebno poznan je na zapadu Evrope, v Belgiji, Nizozemski, Angliji in Španiji. Edini svoj letošnji koncert v Ljubljani bo imel v petek 17. t. m. ob 20. v Filharmonični dvorani. Izkaval bo Mozartov in Škerjančev godalni kvartet, s sodelovanjem prof. Janka Ravnika pa Sukov klavirski kvintet. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

—lj Redni letni občni zbor Glasbene Matice Ljubljanske bo v ponedeljek, 27. t. m. ob 20. v Hubadovi pevski dvorani.

—lj Harmonična družba ima svoj izredni občni zbor v petek dne 31. t. m. ob 6. pop. v Hubadovi pevski dvorani. Na sporedu je izpredemba društvenih pravil.

—lj Ljubljanski Sokol bo imel redni občni zbor drevi ob pol 20. v maji dvorani Narodnega doma (vhod z Blejve.sove ceste).

—lj Pod okriljem Kola jugoslovenskih sester Moste-Ljubljana bo predavala o japonski ženi jutri ob 20. v dvorani Sokolskega doma ga. Tsunsko-Skuškova. Vabljeni vsi, vstop prost.

—lj Nov esperantski tečaj za začetnike bo otvoril »Klub esperantistov v Ljubljani« v torek 21. jan. t. l. ob 20. v šoli — Beethovnova ul. (pritli). Vsa, ki se zanimajo za esperanto, naj se zgledajo navedenega dne v šoli.

—lj Valilna jajca. Prihodnje pomlad bo banska uprava razdelila valilna jajca štajerske kokoši iz priznanih svojih gospodarskih, perutninarstevskih zrejalnic. Cena valilnih jajc je znana ter stane eno jajce samo 0.75 Din Razliko 2.75 Din plača banska uprava. Interesente opozarjamo, naj se zgledajo pri gospodarskem uradu mestne občine.

—lj Danes priredijo slušateljci abiturijentskega tečaja svojo redno plesno vajo v dvorani Trgovskega doma. Začetek ob 20. — — — — — Vabimo vabimo!

Zvočni kino ideal

Samo še danes ob 4., 7. in 9.15 uri

FILM SENZACIJE IN NAPETOSTI

Tarzan neustrašni

POPOLNOMA NOVO.

NEKAJ ZA VAS.

»Paramountov zvočni tehnik!«

»MIKI V AFRIKI!«

— Drzni rop v Reffall. Iz Osijeka poročajo o drznem roparskem napadu, ki je bil izvršen v torek okrog 19. v Reffall, kjer sta v Dravski ulici dva maskirana roparja napadla trgovca in gostilničarja Samuela Fischerja in ga z naperjenimi samokresi prisilila, da ju je peljal v svojo trgovino. Tam sta ga zvezala, prav tako tudi njegovo sužnjanjo in starko Rozo Tomičevo, ki se je slučajno mudila v trgovini. Za njima sta udrla še dva maskirana roparja v trgovino, preiskala sosedno Fischerjevo stanovanje in prebrskala vse omare. Pobrala sta vse dragocenosti, 1300 Din gotovine ter razno obleko, nato pa so si vsi skupaj v trgovini nabrali sprecerjskega blaga in tobaka v vrednosti 15.000 Din ter pobegnili.

— Uboji občinskega tajnika. V Postirah blizu Splita so našli v ponedeljek mrtvega pred vrati njegove hiše občinskega tajnika Jerka Vlahoviča. Imel je na glavi večje rano in so zato najprej domnevali, da je nesrečno padel. Pozneje so ugotovili, da je bil ubit z motiko. V zvezi s tem so artileriji občinskega načelnika Antea Arnerića, podtajnika Ivana Dundočiča in glasbenega učitelja Ivana Marinkovića. Med njimi pokojnim Vlahovičem je vladalo že dolgo napeto razmerje. Vse tri so izročili sodišču, ki nadaljuje preiskavo.

PRIDE!

Kino UNION

Pri belem konjičku

Slager sezone!

ELITNI KINO MATICA

TELEFON 21-24

SAMO SE DANES ob 4., 7. in 9.15 uri

Največji karakterni igralec sveta **HARRY BAUR** v vefilmu

MLADOST ZA DENAR

Artistične produkcije iz največjih pariških Premiera! Prvič v Ljubljani!

Musik — Hala

Popolnoma novo!

PREMIERNI KINO

Velika letalska katastrofa v Ameriki

Pri nesreči velikega potniškega letala se je ubilo 14 potnikov in 3 člani posadke

Vsa Amerika je pod vtisom strašne letalske nesreče, ki se je pripetila v torek ponoči v bližini Goovina v državi Arkansas. Eno največjih prometnih letal letalske družbe American Airway »Southerner« je treščilo na zemljo pri čemur se je ubilo 14 potnikov in 3 člani posadke. To je doslej največja katastrofa v zgodovini ameriškega letalstva.

»Southerner« je startal v torek ob 12.30 na letališču v New Yorku, da poleti v Los Angeles, s katerim je vzdrževal redno zvezo. Letalo je srečno pristalo v Philadelphiji, Washingtonu, Nashvillu in Nempshisu. Povsod je sprejelo pošto, povsod so izstopili potniki in vstopili novi. Ob 18.30 je startalo na aerodromu v Nampshisu in naslednje pristajališče bi moralo biti Port Lavaca v državi Texas. Ob 19.18 so se sprejeli radiogram ki je javil da je vse v redu in vreme je povoljno. Nič ni kazalo, da je v strojih kaka napaka.

Nekaj minut pozneje se je pripetila katastrofa: Letalo je blizu kraja Little Rock z vsoto sil treščilo na zemljo in udarec je bil tako silen, da so ga čuli daleč naokrog. Ko so prihiti farmarji iz bližine na pomoč, so našli letalo popolnoma razbito, globoko zarito v močvirju. Vsi potniki so bili najbrže takoj mrtvi, tri izmed njih je v veliki loku vrglo iz letala in njihova strahovito razmesarjena trupla so našli daleč proč od kraja nesreče. Z velikim naporom so izpod ostankov razbitega letala potegnili trupla ostalih 14 žrtv. Trupla so bila tako razbita, da niso mogli nikogar spoznati. Farmarji pripovedujejo, da so posamezni deli letala ležali raztreseni do 100 metrov daleč okrog. Med ponesrečenci so tudi 4 ženske in ker so našli tudi otroško obleko, domnevajo, da je bilo v letalu tudi več otrok.

Med podrobnostmi o nesreči javljajo, da se je letalo ponesrečilo 25 minut po startu z letališča v Memphisu. Tik pred nesrečo je radiotelegrafist javil, da se nahaja v višini 1.000 m. Domnevajo, da je pilot v zadnjem hipu hotel preprečiti katastrofo in je letalo zopet hotel dvigniti, pa je bilo že prepozno. S kilom je mogla letala oblažila vrhove več dreves in takoj na to treščila na zemljo. »New York Times« javlja, da je bil vzrok nesreče izžubna propelerja. Farmerji, ki so hiteli na pomoč, so si morali štiri ure z naporom vseh sil ulatiti pot skozi grmovje in močvirje, da so lahko prišli do kraja nesreče. Predsednik družbe American Air Lines je izjavil, da bo uvelodel najstrožje preiskavo, da se dožene neposredni vzrok nesreče.

SPORT

Staničeva koča na Triglavu je sedaj oskrbovana. Dostop skozi dolino Krme je brez nevarnosti. Seveda mora biti vsak planinec — smučar za take smuške ture primerno opremljen.

Stalne smuške tečaje priredi SPD v Ljubljani v koči na Veliki Planini. Smuški učitelj je na tej postojanki vedno na razpolago. Smuški tereni so ugodni tako za začetnike kakor tudi za izveščane smučarje.

Občni zbor SK Ilirije, ki je bil sklican za drevi je odgojen za nedoločen čas. Upravljalni odbor bo imel prihodnji torek, 21. t. m. ob 20.30 plenarno sejo. — Predsedstvo SK Ilirije.

RADIO

Sobota 18. januarja.

12.00: Plošča za ploščo — napev za napev. — 12.45: Vremenska napoved, poročila. — 13.00: Napoved časa, objava sporočila, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo — napev v napev. — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji. — 18.00: Za delopis (radijski orkester). — 18.40: Poročila zunanje politične vprašanja (g. dr. Alojzij Kuhar). — 19.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporočila, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Naši ljudje v Ameriki II. (Milan Marjanovič) — iz Beograda. — 20.00: Zima, zima bel! Pester večer s šaljami, petjem in godbo. Sestavi: g. Ivo Zor. — 22.00: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporočila. — 22.15: Radijski jazz.

Iz Kranja

Narodna čitalnica v Kranju obvešča vse članstvo, da bo v smislu § 12. društvenih pravil 73. redni občni zbor društva 23. januarja t. l. ob 8. zvečer v prostorih bivše kavarne v Narodnem domu. Dnevni red: poročilo podpredsednika in ostalih funkcionarjev, volitev društvenega odbora, dobočetev članarine in slučajnosti.

IZ PARIZA PRIHAJA NOVA VRSTA PUDRA

Francoski kemiki so po dolgoletnih raziskovanjih iznašli nov puder, ki popolnoma odstranjuje blestenje nasa in masčobo kože. Ta puder daje polti prekrasen »mat« videz, ki traja 8 ur ter mu než ali potenje ne moreta škodovati. Skrivnost tega pudra je v njegovi sestavini, imenovani »dvojni pena«, ki se sedaj nahaja v novem pudru Tokalon.

NAPRAVITE TA POIZKUS

Ta sestavina napravi puder odporen proti vlagi. Preprčajte se o tem sami in napravite tale poizkus: na prst dajte malo novega pudra Tokalon, potem pa prst pomozite v vodo. Ko potegnate prst iz vode, opazite, da se ne blesti in da ni moker, temveč popolnoma suh in »mat«. Puder je odporen proti vlagi, ker vsebuje »dvojno peno«. Če uporabljate novi puder Tokalon, se Vaša koža ne more blestiti. Ura in ure lahko plešete v vročih prostorih, a vam pri tem ostane polt ravnatoka sveža in lepa kakor ob začetku plesa. Vse elegantne francoske žene uporabljajo danes puder Tokalon. Kupite eno skatlo še danes in zaženi boste opazili, kako se razlikuje od vseh ostalih vrst pudra, ker on pač edini vsebuje skrivnost »mat odraza«. Z uporabo tega pudra boste dobili zapeljivo in mladostno polt, zaradi katere Vas bodo znanke občudovale in vam tudi zavdale.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX MALI OGLASI XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

beseda 0.50 para, davek Dir 3.—, beseda 1 Din, davek 3 Din, preklci

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglae se priznava

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Din 39.—

RAZNO

Beseda 50 par davek 3.— Din

Najmanjši znesek 8 Din

Ljubljana, Seidenburgova 3.

Phio perje in puh. Nanking in francoski batisti za per-nice.

ROBERT GOLI

VSEGA v IZOBILJU

za malo denarja v veliki izbiri zimskih sukenj, oblek Hubertov, sov, pumparic itd. pri Preškerju Sv. Petra cesta 14. 6/7

pri znani tvrdki ALEKS. OBLAT, Ljubljana, Sv. Petra c. 18. Trgovci popust. 8/R.

KAVARNA STRITAR vsak večer koncert, salonski orkester, pjevačice. 5/7

PRODAM

Beseda 50 par davek 3.— Din

Najmanjši znesek 8 Din

SVEZA JAJCA debela zajamčena 720 komadov Din 510.—, franko voznina razpošilja povzetju G. Drechsler. Tuzla. 348

Narodna tiskarna LJUBLJANA

KNAPLJEVA

5

IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA TER SE PRIPOROČA

ZA CENU NAROČITE

Nove narode odkrivajo

Uspehi avstralske ekspedicije v Kingstonsu in angleškega raziskovalca v pragozdovih med Brazilijo in Guayano

Narodov je na svetu mnogo, a vedno odkrivajo še nove. Ti niso tako neznani po številu, da bi se mogli izgubiti med drugimi, a vendar še niso bili znani. Tako je avstralska ekspedicija »Hid« odkrila novo človeško raso svetle polti v se neraziskanem zapadnem delu ozemlja Papue. Ta nova rasa živi v zelo rodovitnih krajih, obdanih z gorovjem in številno njenih pripadnikov znaša okrog 200.000.

Ekspedicija je prispela po naporni poti preko vulkanskega ozemlja brez vode do deline, skozi katero teče reka in koder se razprostira rodovitno polje. V tej dolini živijo ljudje so nizke postave, svetlorjava polti močnih čitnih kosti in lepih, nežnih obrazov. To niso Papuanci, temveč so močno podobni starim Egipcijcem. In ta čudni narod je na visoki stopnji kulture. Polja umetno namakajo iz prekopov, za katere ljudje vzorno skrbijo. Povsod je videla ekspedicija moške pri delu. Na drugih krajih je videla velika čreda živine, ki so jo pasli pastirji. Za lov rabijo ti ljudje primitivne loke in puščice, ker železa ne poznajo. Orodje, ki je pri nas iz železa, izdelujejo tam iz kamna. Posebno pozornost ekspedicije so vzbudile umetniško izdelane kamenite sekire. Jezik tega naroda ni podočen nobenemu znanemu jeziku. Člani ekspedicije so videli tudi verske obrede, med katerimi so si verniki opetovano potisnili bambusove palice globoko v grlo. Mrličje pokopavajo v lesenih krstih. Ekspedicija je pridrila še dalje na vzhod proti reki Turari, kjer je našla ljudi temne polti in črnih las, pripadajoče najbrž rasi Papuancev. Avstralska vlada je poslala Društvo narodov poročilo o novo odkritem narodu v rodovitni dolini.

Skraj istočasno je pa odkril angleški raziskovalec v neraziskanih pragozdovih med Brazilijo in Guayano bel narod Indijancev. Ti ljudje, ki jih nazivajo sosedna plemena Waiwai, imajo vse znake Indijancev, samo polti so bele. Sosedna plemena, s katerimi se nikoli ne mešajo, jim priznavajo velike

bojne sposobnosti. Ti ljudje ne kade in ne pijejo, žive samo za svojo skupnost. Njihova žene so izredno lepe. Ozemlja njihove države, ki se imenuje »Mukokenko«, ne sme prekorajiti nobeno drugo plemo. Če si pa drzne kdo to storiti, ga doleti smrt. Če moč je tega čudnega indijanskega plemena niso baš na lovu ali če ne vojujejo s sosednim plemenom, se pečajo skupaj z ženami s poljedelstvom, ki je na visoki stopnji. Veliko spretnost kaže to plemo v umetniškem izdelovanju lončne posode. Ta umetnost je že stara. Angleški raziskovalec pravi, da bi odprlo že samo proučevanje keramike tega plemena neprecenljive poglede v kulturo južne Amerike pred njenim odkritjem.

V doslej tudi še neraziskanih severovzhodnih delih južnoarabskega sultanata Hadramaut je odkril angleški raziskovalec Bertram Thomas plemena svetlorjava polti, ki niso prav nič podobna Arabcem, temveč po telesnih lastnostih sodeči bodo hamitsko indogermanski mešanici. Njihov jezik je podoben starim narečjem maroških Maurov in njihovo ustno izročilo pravi, da so prišli njihovi predniki v davnih časih z zapadnega dela severne Afrike.

V provinci Quang Binh v Annamu je odkril francoski raziskovalec Azije Tregouet novo raso pritiklavcev. Domačini so ujeti dva pritiklavca, moža in ženo, in ju privedli v Tregoueta. Oba sta približno enako velika, merita pičel meter, sta pa krepka, lepih obrazov, zelo plaha. Ti pritiklavci so še na zelo nizki stopnji kulture. Pritiklavci temnorjave, skoraj črne polti, je odkrila španska ekspedicija ob reki Notoem v velikih pragozdovih na severni meji Kameruna. To je primitiven boječ narod, ki živi brez posebnih zahtev. Posebno majhne so ženske. Del teh pritiklavcev živi v kočah iz trave in prsti, drugi si pa grade bivašča samo iz trave, podobna velikim plitvim gnezdom in tudi zgrajena visoko na dreveh, kjer so pritiklavci varni pred divjimi zvermi.

za primer oboroženega konflikta z Japonsko. Odljudni krogi v obeh državah pa odločno protestirajo, češ, da o tem ničesar ne vedo. Tudi Japonski akromno močje in tako najditelj najbrž ne bodo dobili po zakonu priznanih 10% vrednosti najdenega predmeta.

Predora Calais - Dover ne bo

Prvi načrti za zgraditev podmorskega predora, ki bi vezal Francijo z Anglijo, so bili izdelani že leta 1805. Takrat se drzni načrt ni zdel nemogoč, kajti morje med obema državama ni posebno globoko in takrat so strokovnjaki trdili, da ima spenatenost dno. Predora pa niso začeli graditi in kmalu je prodrla splošno prepričanje, da ni šlo toliko za tehnične ovire in pomanjkanje denarja, kolikor za odpor angleškega vojnega ministertva, ki se je balo, da bi prinesel predor Calais-Dover angleškim otokom stalno nevarnost. To splošno nevarnost izpodbija zdaj angleški mornariški strokovnjak Missenden, ki omenja obenem zanimive podrobnosti o zgraditvi tega načrta.

Ob koncu 19. stoletja so proučili geologi morsko dno med Calaisom in Dovrom in ugotovili, da obstaja iz apnenčastih skal. Missenden pravi, da je bila že pred 25 leti ustanovljena delniška družba za zgraditev predora, ko so pa začeli inženjerji na doverki strani vrtni v večji globini, so spoznali, da so se geologi temeljito zmotili, kajti na dnu morja ni masivnih apnenčastih skal. To je pa zahtevalo temeljito revizijo načrta in gradnja predora je padla zaenkrat v vodo. Missenden na razvleče temu izraza upanje, da bo v dozdlednem času zaračuna primerna zveza med obema celinama. Čeprav kako drugače. On priporoča sistem parnikov, zračnih tako, da lahko prevažajo čez morje vlake, kakor je to pri mesinski ožini. med Dansko in Norveško ali kakor je bilo na Danskem izvedeno pred zgraditvijo bajkalske železnice. V vzhodnem morju imajo tako zvezo že več let med balističnim mestom Sasei in švedskim Trällebörzom. Parižan bi sedel oholnosti v spalni vagon, zjutraj ob 8 bi pa že zajtrkoval v Londonu.

Letalstvo v Ameriki

Prometno letalstvo v Ameriki spada med najboljše na svetu. Vsak mesec prelete ameriška prometna letala 90.000.000 km, vsak mesec prepelejo 75.000 potnikov, povprečna prometna hitrost znaša 300 km na uro. Leta 1934 je dala federalna vlada 3.000.000 frankov za zboljšanje in razširjenje prometnega omrežja, okrog 1 milijarde za letalstva, 2,3 milijarde pa za letalsko pošto. Ameriška leta 233 letalšč in dobra tretjina je razsvetljena vso noč. Letal je v prometu 748, od teh dve tretjini novih. V prvi polovici lanskega leta je bilo prepeljanih okrog 320 tisoč potnikov. Izobno je organizirana meteorološka služba, nočna razsvetljava in »letanje no slepos. Pripravlja se tudi že vse potrebno za reden preoceanski zračni promet. V tem pogledu tekmujejo navadna veleletala z velikimi hidroavijoni.

Poleg prekomorskega letala »Oriental-Clipper«, ki je bilo nedavno na tretjem poskusnem poletu, so zgradili še letalo »China-Clipper«, s katerim je hotel Lindbergh prvi poleteti iz Amerike v Azijo. To veleletalo tehta 25 ton, ima štiri motorje in akcijski radius 6.000 km. Kot prvi v seriji velikih hidroavijonov je bil zgrajen Martinov »M 130« za Pan American Airways in »S-korskega« S 24. »M 130« meri čez krila 39 m, tehta neobtežen 105 ton in dvigne 12 ton. Njegova prometna hitrost znaša 285 km na uro, »S 42« tehta 9 ton, dvigne 8 ton in leta s hitrostjo 250 km na uro. Na progi Amerika - Kitajska, dolgi 18.000 km, se bo letalo v šestih etapah. Ta proga je tudi velikega vojaškega pomena, kajti z njo dobi Amerika najkrajšo in najhitrejšo zvezo s svojimi bazami v Tihem oceanu za primer vojne z Japonsko.

Pametno

Teta, ki se pripravila na vlak: No, otroci, zdaj je pa že prepozno, češ deset minut odhaja vlak. Ostati bom morala torej pri vas.

Mala Olga: Kaj še, tetka, očka je našel porinil kavalce za pol ure naprej, da bi ne zamudila vlaka.

Služkinja v izposojeni obleki.

Gospa služkinja: Kako, ste si drznili obljubi za svez mojo najlepšo večerno obleko? Taka predrznost! Zato, ker tako lepo ravnam z vami. Kaj se nič ne stramujete?

Služkinja: Nikar se ne jezite gospa, saj sem se morala ves večer eramovati v vaši obleki.

Križev pot ruskih emigrantov

V Franciji zapirajo in izganjajo celo take, ki so se v francoski armadi hrabro borili

Francija je znana po svoji gostoljubnosti, vsaj piše se tako vedno oficijelno. Toda v nji je 350.000 brezposelnih domačinov in zato vsakega tujca, ki kaj zakrivi, takoj požeeno čez mejo, čim ožje: kazni. Na prvi pogled se zdi to pravično, če pa pogledamo samo nekaj primerov z ruski emigranti, bomo videli, da je stvar drugačna. V Nemčiji so ruski emigranti heimatlos, v Franciji pa »apatrides«. Ti brezdomci se ne morejo vrniti v domovino, ker določa § 71 sovjetskega kazenskega zakona smrtno kazeno za Ruse, ki so pobegnili v inozemstvo, če se vrnejo na sovjetska tla.

Zdaj si pa ogledajmo usodo ruskega emigranta, ki je stopil leta 1920 v francosko tujsko legijo. V bitki v Maroku je izgubil oko in kot invalid je bil odpuščen iz vojske. Napotil se je v Francijo in v Marsellu si je kupil pri starinarju suknjo, na katero je bil pritrjen star rdeč trak, znak častne legije. Invalid ga ni opazil, ko je je pa na dežju zavil na ovratnik, so ga opazili orožniki. Moža so aretirali in obsodili na 14 dni zapora zaradi neupravičene nošenja znaka visokega reda, potem so ga pa izgnali iz Francije, čeprav je v francoski vojaški službi izgubil oko. To pa še ni bilo vse. Kam naj se revež zateče? V Rusijo ne sme in nobena država mu ne da vizuma. Poskusil je priti v Belgijo, pa so ga aretirali in poslali nazaj. V Franciji so ga obsodili zaradi nedovoljenega bivanja in ko pride iz zapora, bi v obupnem položaju. Ubogi Rus sedi zdaj v zaporu, obsojen je bil na dve leti pet mesecev in 25 dni.

O nekem drugem ruskem emigrantu v Franciji poročajo, da ga je neke noči stražnik v Parizu zalotil za plotom, kjer je opravljal malo potrebo. To v mestih ni dovoljeno in razumljivo bi bilo, če bi mu naložili denarno globlo ali pa tudi če bi mu priredili nekaj dni zapora, toda kaj izgnati ga iz Francije? Odsedeti moram kazen, je pisal svojemu prijatelju, in čim me izpuste, me bodo takoj zopet aretirali, ker v nobeno drugo državo ne morem, v Franciji me pa ne morejo trpeti. Če ne

kaj dni me izpuste in predno me zopet primejo, bom popilval, da vsaj pozabim na vso to nesrečo. Ne drugega mi ne preostaja. Uničen sem, noben zakon me ne ščiti. — In res lahko dobe ti reveži vizum za potovanje v inozemstvo samo, če imajo povratni vizum za svoje zadnje bivašče, to je v Francijo, ki jih je pa izgnala in zato jim ponovnega bivanja na francoskih tleh ne dovoli.

In koliko ruskih junakov je prišlo v tak brezupen položaj. Enaka usoda je zadela bivšega ravnatelja filmskih ateljejev »Gumont« v Moskvi. Med svetovno vojno je bil poveljnik čete strelne. Petim ali šestim vojakom je pomagal pobegniti iz nemških strelskih jarkov in rešil jim je življenje. Kot emigrant je vstopil po vojni v francosko tujsko legijo, v kateri je služil 5 let in dosegel čin poročnika. Odklikovan je bil z vojnim križcem in kolajno za hrabrost. Leta 1925 so ga zasačili v Sidi-Abel-Abbes med prepričom z domačini. Obsojen je bil na dva meseca zapora in izgnan iz Francije. Pobegnil je v Belgijo, pa so ga orožniki tam aretirali in poslali nazaj v Francijo. Potem je pobegnil v Nemčijo, toda tam ga je čakala enaka usoda. V Franciji je bil ponovno obsojen zaradi nedovoljenega bivanja. Kam naj se zateče, ko bo kazen odsedel?

In takih primerov bi lahko našli še dolgo vrsto. Med temi reveži je mnogo takih, ki so služili v francoski vojski. Neki ruski emigrant je bil od leta 1921 počastnik francoske tajske legije, za hrabrost je bil podeljen v dnevnem povelju, leta 1931 so ga pa kot brezposelnega obsodili zaradi postopanja na teden dni zapora in ko je kazen odsedel so ga izgnali. Od takrat rama iz zapora v zapor. Trenutno deli to bridko usodo v Franciji nad 200 ruskih emigrantov, kar je pač vnebovpijoča krivica, če pomislimo, koliko ruske krvi je bilo prelito zato, da se je nemški val ustavil na vratih Francije. Toda strogo po zakonu postopajo Francozi pravilno, a zavoljo ruskih emigrantov pač ne bodo izpreminjali svojih zakonov. Zbog se znanja Evropa za civiliziranje Abesinca.

Sokol

Občni zbor Sokola v Kočevju

Najstarejše in najmočnejše slovensko društvo na Kočevskem, Sokol, je imel svoj občni zbor v nedeljo v risalnici kočevske gimnazije, ki je bila nabito polna njegovih pripadnikov. Zbor je potekel v najlepšem redu in pravi sokolski disciplini. Poročila funkcionarjev so bila zelo izčrpna ter so pokazala, kako veliko nacionalno nalogo vrši sokolsko društvo med Slovenci na Kočevskem narodnostno mešanem otoku.

Sokolsko društvo v Kočevju je bilo ustanovljeno že leta 1908. Takratni oblastniki so delali društvu velike neprilike, vendar pa je bila sokolska ideja pri takratnih Slovencih v našem mestu tako močna, da jih ni so odvrnilo od dela niti najhujše šikane takratne nemške oblasti, niti surovi dejanski napadi tedanjih Nemcev. Saj so pri vsaki priliki obmetavali nemški podivjanci Sokole s kamenji, poleni ter jih polivali z gnojnicami.

Ti naši prvi sokolski pionirji so telovadili na Trati izven mesta, kjer jim je dal na razpolago prostore kočevski Slovenec g. Kajfež, prvi občni zbor Sokola v Kočevju je bil v gostilni zavednega Slovenca g. Beljana, ki je bil sam ustanovni član Sokola. Telovadno orodje so kočevskim Sokolom posodili Sokoli iz Ribnice, ki so tudi sicer podpirali svoje kočevske sokolske brate ter so jim posebno pomagali pri njihovih prireditvah.

Po svetovni vojni je sokolski pokret dobil večjega razmaha ter so se tudi nje-

gove vrste zelo pomnožile. V kočevski pokrajini se je ustanovilo pet sokolskih čet, ki danes delujejo prav uspešno. To so čete v Mozilju, Koprivniku in Stari cerkvi, nadalje v Novih selih in na Fari. Prve tri čete so na narodnostno mešanem ozemlju.

Letošnji občni zbor je bil zgodovinski važen za kočevske Slovence, ker je sklenil da zgradi Sokol v Kočevju svoj dom. Priprave so že precej v teku in se bo gradnja pričela takoj spomladi. Treba je upoštevati, da bo to prvi slovenski kulturni in telovadni dom v kočevski pokrajini, ker nimajo kočevski Slovenci niti enega sokolskega ali prosvetnega doma. Naloga vse slovenske javnosti je, da podpre to akcijo kočevskih Sokolov ter pripomore do zgraditve tega prvega slovenskega doma v teh krajih naj postane pravo kulturno središče tukajšnjih Slovencev. Stavbni prostor je društvo kupilo l. 1935 ne zelo lepi solčni legi ter je plačalo zanj 12.600 Din. Načrt za dom je brezplačno napravil br. arhitekt Urek.

Pri volitvah je bil z matimi izprememami izvoljen stari odbor s starostjo br. Lovšinom na čelu. Mesto načelnika je prevzel br. Pizumli. Velika vrzel je nastala na mestu načelnice. To funkcijo je opravljala 14 let marljiva in zvesta Sokolica s. Bogataj Jadviga. Vzgojila je celo generacijo dobrih Sokolov in marljivih telovadk. Bila je pravi zgled sokolskega požrtvovalnega dela. Žal je sedaj obolela ter je morala to važno funkcijo odložiti. Za naslednico so nameravali izvoliti s. Stariho, ki pa je bila kot učiteljica pri premeštvah te dni premeščena v Prekmurje. S tem je sokolsko društvo, ki ima tako važno vlogo v narodnostnem pogledu v našem kraju, naenkrat izgubilo dve najboljši sokolski moči.

Ribičem se obetajo zlati časi

S pomočjo električnega toka bodo lahko poklicali ribe

Sovjetskemu učenjaku inženjerju A. T. Mironovu se je menda posrečilo pojasniti eno najzanimivejših zagonek narave — zakaj plavajo ribe v ogromnih množinah po morju zdaj k eni zdaj k drugi obali. S tem niso misljena potovanja rib k drstenju. Gre za slaničke, ki jih love ob obali jeseni in pozimi, ko se ne drste. Lani pozimi so narovali v zalivu Zapadnaja lica v Barentsovem morju toliko slaničkov, da jih je odpadlo na vsak kvadratni meter zaliva 12 kg. Leta poprej je pa slaničkov kar mrgolelo v zalivu Ura-guba. Še prej so nalovili ogromne količine slaničkov v zalivu Titovka. A zakaj ob drugem času slanički niso prišli v zaliv, temveč so se držali nekje v morskih globlinah?

Mironov, zaposlen v zavodu za oceanografijo v oddelku za ribolov, je dognal, da vpliva na ribe električni tok, če ga spustimo v vodo. Vsaka riba je za električni tok zelo občutljiva in začne takoj plavati z njim od negativnega proti pozitivnemu polu. Tako so vsaj pokazali poskusi s slanički in nekaterimi drugimi morskimi ribami. Od teh poskusov do hipoteze, da so v morju električni tok, ki silijo ribe plavati proti pozitivnemu polu k obali, kjer prehaja tok na celino, ni bilo daleč. Treba je pa bilo hipotezo samo dokazati z dognanji, da so v morju res električni toki. V suhi zemlji so bili taki električni toki že davno dognani. Zakaj bi, ko dosežejo tla in tam morje, ne prešli v vodo, v boljši prevodnik? Zakaj bi ne mogli biti električni tokovi v severnih morjih, kjer je ozračje nasičeno z elektriko, ki povzroča tam severni sijanje?

Mironov je napravil prvi veliki poskus v morju, ne pa v akvariju zavoda kakor dolej. V majhnem zalivu je napeljal električni tok od enega brega do drugega. Zaliv je bil odprt proti morju. V vodo so spustili 50 ton slaničkov in vse ribe so ostale v zalivu. Širokem samo 40 m, čeprav so metali po njih kamenje in jih na vse načine podili iz zaliva v odprto morje. Riba so se zagnale neprestano v smeri električnih tokov, repe so imele proti negativnemu, glavo pa proti pozitivnemu polu.

Leta poleti se je hotel Mironov prepričati,

ali so v morju naravni električni toki. V dveh zalivih Barentsovega morja je milijonimeter pokazal tok različne smeri. V septembru so dognali električne toke v Črnem morju. Tam so pa našli mnogo več in znatno močnejših tokov v različnih smereh. To ni zanimivo samo teoretično, temveč tudi praktično, zaenkrat za ribiše, pozneje se bodo pa gotovo pokazale praktične posledice tega važnega odkritja tudi na drugih poljih. Če bodo novi poskusi potrdili domnevo ing. Mironova, bodo ribiči lahko s pomočjo električnega toka ribe kar privabljali odtodno poklicali na določeni kraj in tam jih bodo nalovili, kolikor jih bodo hoteli. Ribičem se torej obetajo zlati časi, sedaj če je res, kar je dognal ruski učenjak.

Našla se je trdnjava

Najoriginalnejši so seznanili izgubljenih in najdenih predmetov. Njihovo originalnost je potrdil nov primer najdenega predmeta. Čigar lastnik se sploh niti ni zavedal, da je našel najdeni predmet. Po senzacionalnih pustolovščinah baronice von Wagner na Galapaskih otokih so jeli leži zopet obračati nase pozornost vsega sveta in sicer po svoji novi tajni. Znanstvena ekspedicija kalifornijskih učenjakov je odkrila te dni na otoku Albermarle v Galapaskem otočju trdnjavo, opremljeno z najmodernejšimi oklopi, stolpi, utrditvami in brzostrelnimi topovi, izdelki ameriške oružarne. Presenečenje učenjakov je bilo razumljivo, ko so našli na enem izmed otokov stropa na zemlje ogromne topove, utrdbe, strelske järke in protiaeroplanske zračnosti, vs to pa zapuščeno. Ni bilo težko uganiti, da je zahtevala izgraditev trdnjave najmanj dve leti naporega dela, ki je bilo šele nedavno končano.

Toda kdo je lastnik te zapuščene trdnjave? Vlada republike Ecuador, ki ji pripada to otočje, je takoj uveljavila preiskavo. Jasno je, da je bila trdnjava zgrajena kot oporišče za morebitni spopad na morju. Mnenje strokovnjakov je deljeno. Eni pravijo, da je trdnjavo zgradila republika Chile, večina je pa prepričana, da jo je zgradila Amerika

Lion Feuchtwagner:

130

Žid Süs

Roman

Sodniki, tudi najdobrodušnejši in najprijaznejši med njimi, so bili silno ogorčeni nad njegovim vedenjem. Niti pomisliti niso hoteli na to, da hoče žid morda zamolčati imena iz obzirnosti do žen. Saj vendar ni bilo mogoče, da bi bili oni, imenitni gospodje, manjši kavarirji kakor je žid, da bi mogel biti žid plemenitejši od württemberskega tajnega svetnika. Ne, to je gola zloba in trdovratnost tega ničvrednega, da jim noče povedati, kako se je naslajal, kako je pil iz polne čaše opojnosti v objemu krščanskih žensk. Zdrav pa noče na dan z njihovimi imeni, čeprav imajo oni vso pravico zvedeti jih. Vse so si bili že tako lepo naslikali, vso to senzacijo, zdaj jim pa hoče ta cigan iz gole zlobnosti prekrizati račune. Toda oni ga bodo že naučili, vpleti mu bodo v glavo spoštovanje in ponižnost pred švabskim sodnim dvorom, temu podlemu židu.

Stopili so mu bolj na prste, vzeli so ga izpod nadzorstva prijaznega poveljnika na Hohenneuffnu. Prevedli so ga v strožji zapor na Asperg. Tam je vladal major Glaser, pedantičen mož, ki mu je bila

disciplina nad vse. Süs je zaprl v ozko, vlažno celico. Dan ni bil tam nič boljši od noči, obleka je smrdela v vlažnem, zatohlem zraku, gnla je na telesu. Postelje ni dobil, tla so bila vlažna, hladna, hrupava, mokra. Za hrano je imel samo kruh in vodo. Po cele ure je ležal priklenjen k tlom. Debele podgane so mu skakale po telesu, pa se jih ni mogel ubraniti.

Njegovi kostanjevi lasje so bili posiveli, njegova mehka bela koža je postala mahedrava in nagubana, sive, grde kocene so mu pognale iz obraza, prej tako gladkega in napetega. Svoje paznike je zmerjal in preklinjal, brnil se je tudi fizično, kadar so ga uklepal. Kadar je pa sedel sam lačen in premražen, roke in noge v sponah, so skozi luknjo v ključavnici oprezujoči pazniki videli, kako često zadovoljno kima z glavo, slišali so tudi kako govori sam s seboj in mrmlja nekaj s svojim neprijetnim glasom. Večkrat se jim je zdelo, da z nekom govori, da nekomu kima, da nekaj vprašuje in čaka na odgovor. Toda v celici razen podgan ni bilo nikogar. Pazniki so se spogledovali, pokali so od smeha in bili so prepričani, da se mu je zmešalo.

Toda Süs je bil pri zdravi pameti. Vzrok njegovega vedenja je bil drug. Imel je trenutke globokega miru kadar ni čutil ne gladu ne mraza, ne skelečnih bolečin nasilno skrivljenega telesa. V ta-

kih trenutkih se je izpreminjalo cvilen podgan v tih, sladki glas in Süs je govoril, dobival odgovore in se radostno smehljaj.

Med njim in majorjem Glaserjem se je vnel srbič boj. Majorju je bilo rečeno, da je treba v prvi vrsti, da pove Süs imena žen, s katerimi je imel ljubavno razmerje, potem ga bodo pa lahko obesili po zakonu, ga zmečkali kakor stenico vprico vseh ljudi. Major je torej zasliševal žida dan za dnem med deveto in deseto uro. Süs je priznal, da je spolno obdeval z imenitnimi in preprostimi ženami. Major je dejal, da to ne zadostuje, da hoče vedeti imena, Süs: kot častnik morate vendar razumeti, da ne morem nobene imenovati. Major: Kar se spodobi krščanskemu častniku, se ne spodobi smrdljivega židu. In s trdovratnežem je postal še kruteje.

Süs si ni prav nič prizadeval, da bi se zdel ljudem junak. Po trenutkih nasmejane resignacije je dobival popadke besnosti in potrtosti. Začutil je v sebi tak gnus pred smrdčo, vlažno obleko, da jo je vrgl proč in hodil nag. Na majorjevo povelje so ga morali nasilno obleči. Major je obveščal tajnega svetnika Plu-ga o vsakem jetnikovem koraku s pedantično točnostjo. Poročal mu je, da je prošil žid, ta nestvor paznika Hoffmanna, naj mu prinese jesti, ko mu pa ni prinesel.

si je pogrizel nohte in jih pojedel, misleč menda, da so strupeni. Vsi so se glasno smejali tej neumnosti. Sporočil mu je tudi, da žid že štiri dni ni ničesar zavžil in da se je že bal, da bo od lakote umrl. Potem je pa začel zopet jesti in zdaj major upa, da ga bo privedel do večal živega.

Nekoč je Süs v trenutku potrtosti vprašal ali jim ne zadostuje njegovo ime, da ga hočejo pripraviti ob življenje na ta brezbojni način. Drugič je zopet lokalno menil, da mu ne bodo ničesar dokazali, da je vse to le bedasta farsa in hotel je staviti petdeset tisoč cekinov, da bo kmalu zapustil ječo. Nekoč se je razjezil, grozil in ukazoval je paznikom, ki so se kar za trebuhe držali od smeha naj ga takoj izpuste, češ, da ima pravico do tega, ker mora v Stuttgart pogledat, kako je z njegovim imetjem.

Potem so prišli zopet tedni, ko je bil tih in miren, ko je v samotni svoje celice govoril z vlažnimi stenami in zatohlim zrakom. Videl je pred seboj svojega očeta, živo kakor v resnici. Stal je v celici v kapucinskem habitu, njegova sloka elegantna postava je bila zavaljena in sključena, toda oči so gledale prijazno in prijateljsko. Pogovarjala sta se, se dobro razumela in hodila roko v roki po sobi, strmoglavljeni maršal in strmoglavljeni minister, beraški menih in mučeni jetnik

v smrdčih capah, smehljala sta se drug drugemu in hodila v lepi slogi po ozki, vlažni celici, dočim so jima podgane cvilele pod nogami.

Gospodje iz komisije so pa ta čas nadaljevali preiskavo, vztrajno in zelo počasi in dobivali so ogromne dijete.

6.

Marija Avgusta, vojvodinja-vdova, se je bila tako ogrela za politične spletke, da je postavila celo svojo toaletto na drugo mesto. Živela je v stuttgartskem gradu ali na svojem lepem vdovskem posestvu Teinachu in na pobudo svojega spovednika očeta Florianja in knjižničarja Franza Josefa Hockhana je kovala z mirkavno kokeznostjo tisočere intrige, zarote in spletke, s katerimi je skušala zagreniti življenje Karlu Rudolifu, Mladipriližnjeni Hockhan, literat in gizdalni, si je izmišljal za pisalno mizo načrte, ureni-vejši oče Florian si je prizadeval znebiti jih. Marija Avgusta se je pa vmešavala v vse z ljubko gorečnostjo. Navdušeni, nališpani, nežni knjižničar se je kar topil v blaženem gostobesednem občudovanju vojvodinje-vdove, primerjal jo je v nešteti modnih pesmih z vsem lepim med nehom in zemljo. Marija Avgusta je sprejemala z naslado njegovo zgovorno in elegantno oboževanje, polagoma je celo osvojila marsikaj iz njegovega slovarja in njegovih kretenj.